

Skolbränderna fortsätter att öka. Genom enkla åtgärder går det att göra skolan till en säkrare miljö.

Skolor

Med skolor avses byggnader inrättade för utbildning av barn och ungdomar. Som skolor räknas universitet, högskolor, gymnasieskolor och grundskolor. Även fritidshem, som ofta är förlagda till skolbyggnader, räknas hit medan daghem och förskolor ingår i begreppet vårdanläggningar.

Risker

Räddningstjänsten rycker årligen ut till närmare 600 bränder i förskolor och skolor. Av dessa är minst hälften anlagda. En stor del av bränderna anläggs av barn och ungdomar. Det är vanligast att bränder anläggs mitt på dagen. Men det är bränderna på kvällar och helger som oftast orsakar de största skadorna eftersom det då kan dröja innan de upptäcks.

Ungefär hälften av alla anlagda bränder startar utomhus. Vanliga startutrymmen

inomhus är trapphus och toaletter. Utomhus är det vanligt med bränder i förrådsbyggnader och sopbehållare samt via fasaden in i byggnaden.

Andra brandrisker är slöjdsalar, laborationssalar och lokaler för yrkesinriktad utbildning där det finns lättantändliga ämnen och där öppen eld förekommer i olika former. I och med att skolor räknas som publik verksamhet, krävs endast små mängder brandfarlig gas eller vätska för att skolan ska bli skyldig att söka tillstånd hos kommunens byggnadsnämnd.

Exempel på andra risker som man bör ha kontroll över:

- elutrustning
- belysningsarmaturer
- levande ljus
- städmaskiner.

Förebyggande åtgärder

Eftersom anlagd brand är ett stort problem i skolor och förskolor så bör de förebyggande åtgärderna i första hand inriktas mot denna brandorsak. Anlagd brand är ett komplext problem som inte kan lösas med enbart tekniska åtgärder. Det krävs insatser på flera områden. Det handlar om att minska motivationen att anlägga bränder, att göra det svårare för den som vill starta en brand och att minska konsekvenserna om en brand ändå uppstår. Den kanske viktigaste åtgärden är att påverka barn och ungdomars inställning till anlagd brand. I de flesta kommuner besöker räddningstjänsten skolorna och informerar bland annat om konsekvenserna av en brand och konsekvenserna för den som anlägger en brand. Skolbesöken är ett bra exempel på hur räddningstjänsten kan

stödja det förebyggande arbetet ute i samhället. Det finns också mycket som skolan själv kan göra för att förebygga anlagda bränder. Överhuvudtaget är det viktigt att ta i problemen när de är små, för att undvika de stora skadorna. En anlagd brand är ofta toppen på ett isberg. Oftast har det förekommit klotter, skadegörelse och krossade rutor innan dess.

Enkla åtgärder kan ha stor betydelse; till exempel att papperskorgar är rätt placerade och av obrännbart material, att containrar är låsta och står på säkert avstånd från fassader. Det är också viktigt att vuxna rör sig ute bland eleverna på raster och umgås med dem på ett normalt sätt.

Utrymning

Det bör finnas en genomtänkt brand- och utrymningsstrategi i alla skolor. Både lärare och elever bör veta vad man ska göra vid en brand. I förskolor måste personalen hjälpa barnen vid utrymning. Återsamlingsplatser bör vara kända och helst markerade. Aulor, matsalar och gymnastikhallar som rymmer fler än 150 personer är samlingslokaler där det ställs särskilda krav på utrymningsvägar, utrymningslarm, nödbelysning med mera. Större skolor bör ha utrymningsplaner.

Förskolor och skolor bör utrustas med utrymningslarm. I förskolor som saknar utrymningslarm med automatisk detektering, måste det ändå finnas brandvarnare, eftersom det kan finnas sovande personer i byggnaden. Samlingslokaler ska ha utrymningslarm. Detsamma gäller utrymnen där många personer riskerar att bli instängda vid brand.

Okynneslarm är ofta ett problem i skolor varför det i många fall kan vara bra att utrymma partiellt, inledningsvis endast i anslutning till det utrymme där brand har indikerats.

Det är viktigt att regelbundet kontrollera följande:

- Vägleddande markering
- Utrymningsvägar

FOTO: COLOURBOX.COM

Att påverka barns och ungdomars inställning till anlagd brand är en nyckelfråga.

- Nödbelysning
- Allmänbelysning i utrymningsvägar
- Utrymningslarm
- Utrymningsplaner.

Anordningar för manuell brandsläckning

Stölder och okynnesanvändning av till exempel handbrandsläckare kan vara ett problem i denna typ av lokaler. En genomtänkt strategi bör finnas för hur en brand ska kunna släckas i ett tidigt skede.

Följande bör kontrolleras regelbundet:

- Brandgasventilationen, till exempel test av röklucka
- Handbrandsläckare, att de finns på plats och att manometern visar på grönt.
- Inomhusbrandposter, att de fungerar

Verksamhet på kvällstid

Skolor används ofta för utbildning på kvällstid då delar av skolan är stängd. Brandskyddet måste fungera såväl tekniskt som organisatoriskt även under dessa förutsättningar. Kontrollera att skolans utrymningsstrategi fungerar även då endast vissa delar är i bruk.

Om skolans lokaler lånas eller hyrs ut för fester och liknande, vilar det ett stort ansvar både på den som hyr/lånar ut och den som ska använda lokalen. I hyresavtalet bör det framgå vem som ska göra vad i brandskyddshänseende. Någon form av brandskyddsinformation och checklista till hyresgästen bör tas fram, om nödvändigt på flera språk. Det bör tydligt framgå hur många gäster som den uthyrda lokalen kan ta emot. Avsteg från krav på utrymningslarm bör inte göras för arrangemang på kvällstid.

Lagstiftning

- Boverkets Byggregler (BBR)
- Lagen om skydd mot olyckor
- Arbetsmiljölagen
- Lagen om brandfarliga och explosiva varor. ■

Mer om hur man kan förebygga anlagda skolbränder finns i Brandskyddsföreningens skrift »Tryggare skolor – minskar risken för anlagda bränder«.